

**TELEKI PÁL ORSZÁGOS
FÖLDRAJZ-FÖLDTAN
VERSENY**

ORSZÁGOS DÖNTŐJÉNEK

FELADATLAPJA

7. osztály

2013.

Kedves Versenyző!

Kérünk, mielőtt elkezdenéd a feladatlap kitöltését, figyelmesen olvasd át az alábbi útmutatót!

ÚTMUTATÓ

A feladatlap megoldásához segédeszköz nem használható! Könyvet, térképet, mobiltelefont a versenyre bevinni nem lehet! A feladatokat tintával (golyóstollal) kell megoldanod! Mielőtt válaszolsz a kérdésekre, jól gondold át a feladatot!

Ne időzz túl sokáig egynél! Ha megakadsz, nyugodtan menj tovább! A kihagyottakra akkor térj vissza, ha már valamennyi kérdésen végighaladtál, és még van idő!

A feladatlap összesen 100 kérdést, illetve feladatot tartalmaz.
Az egyes feladattípusok előtt útmutató található. Ezek tanulmányozása elengedhetetlen a helyes megoldáshoz.

A feladatok elvégzése után, a végleges válaszokat vedd át az „Értékelő lapra”!
Az „Értékelő lapon” már nem javíthatsz! Az átjavított válaszokat nem fogadjuk el!
Törekedj az olvasható írásra!

Minden helyesen megoldott feladat egy pontnak számít.
Az elérhető maximális pont: 100

A feladatok megoldására 90 perc áll a rendelkezésedre.

Sikeres, örömteli versenyzést kívánunk!

TENYÉSZTETT ÁLLATOK

Útmutató: Az alábbi feladatban a nagybetűvel jelölt állatokat kell a képekkel és az állításokkal összeegyeztetned. A képekhez és az állításokhoz illő állat betűjelét „X-jellel” húzd át az „Értékelő lapon”!

1. _____

- A jak
- B láma
- C teve
- D juh
- E zebu

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. Mint vadon élő állat, Ázsia magas hegyeit lakja, Tibet és Közép-Kína magasabb területein, Közép-Ázsia fennsíkjain honos. _____
7. Állománya kizárólag Peru déli részétől Bolívia nyugati feléig, illetve Argentína északnyugati részétől Chile északkeleti feléig terjed. _____
8. Szőrének lenyírására versenyeket rendeznek Ausztráliában _____
9. Dél-amerikai rokonai: a láma, az alpaka, a guanakó és a vikunya. _____
10. A dromedár Észak-Afrika, Délnyugat-Ázsia, India, és Ausztrália száraz és sivatagos területein él, a kétpúpú változat pedig Közép-Ázsiában. _____
11. Ausztrália középső részén élő 700 ezerre tehető, betelepített, elvadult populáció évente 11%-kal nő, ezért a kormány elhatározta, hogy megritkítja az állományt, a birkatartó farmerek nyomására. _____

12. Manapság ezt a házitulkot, főleg a trópusokon tenyésztik, mivel könnyen tűri a magas hőmérsékleteket._____
13. A maszájok ennek az állatnak a tejét és véréit összekeverik, és erősítő italként fogyasztják.____
14. Ivar és kor szerint a magyar nyelvben így nevezik: a hím egyed neve kos, a heréltté ürü, a nőnemű egyedé anya, a frissen született utód a bárány, az egyéves nőnemű egyed a jerke._____
15. A legnagyobb állomány ebből az állatból a következő országokban található: Ausztrália (163 millió), a volt Szovjetunió területén lévő FÁK országok (134 millió), Kína (112 millió), Új-Zéland (57 millió) és India (56 millió)._____
16. Eme állat tejének beltartalmi mutatói kedvezőbbek a tehéntejénél. Magasabb a szárazanyag tartalma (16-20 százalék), zsírtartalma 6-8 százalék, fehérje tartalma 5-6 százalék. A tejből készült legismertebb tejtermékek: kaskaval, gomolya, orda, brindza.____
17. Az orrlyukai elzárhatóak, természetesen védőberendezésként, hogy a homok nehogy a légzőszervekbe jusson homokviharok alkalmával._____
18. Ha a karaván, olyan helyen jár, ahol hiányzik a tüzelőfa, akkor ott az emberek reggelenként összegyűjtik a kemény, száraz ürülékét apró, gömbölyű, dió nagyságú darabjait, s a legközelebbi estén tüzelőül felhasználják azt._____
19. Teherhordásra csak a hímeket használják, a nőstények kizárólag szaporodásra és gyapjútermelésre szolgálnak. A hímeket nem nyírják, hogy a bunda megvédje hátukat a megterheléskor, mert az indiánok málhanyerget nem alkalmaznak._____
20. „ A Kordillerák fennsíkjain a nagy nyájakat éjszakára kövekkel bekerített helyre csukják, reggel kiengedik őket; ekkor ügetve mennek a legelőre, és pedig pásztor nélkül, estére ismét visszatérnek. Ha lovas tűnik fel előttük, már messziről hegyezik a fülüket; az egész nyáj vágtatva rohan a közeledő felé, 30–50 lépésnyire tőle megállnak, kíváncsian megbámulják, s aztán ismét visszafordulnak a legelőre.”._____
21. Szőrének fontos tulajdonsága, hogy nemezelhető, azaz megfelelő fizikai és vegyi feltételek mellett az összekuszált szálhalmaz mozgatás hatására összefüggő, tömör szerkezetté áll össze. Ilyen nemezből készül a mongol jurta is._____
22. Abban a kietlen, szélsőséges éghajlaton Körösi Csoma Sándor is a helyiek különleges teáját fogyasztotta, amelyhez egy helyi kérődző állat tejét és tejből köpült vaját és vérével összekevert tealeveleket használt fel. Gyakran kevert hozzá pirított árpalisztet is._____
23. A hinduk szemében ez az állat a termékenység, a bőség, a tápláló anya megtestesítője. Tilos feláldozni vagy levágni őket és a húsát sem fogyaszthatják el. _____

TELEKI PÁL ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

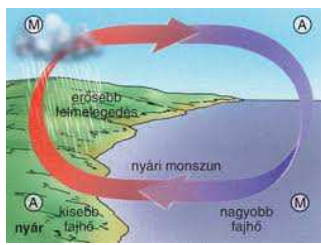
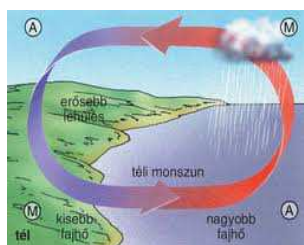
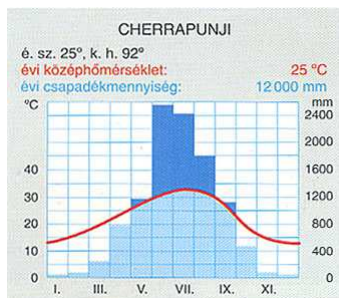
Útmutató: Az alábbi települések Teleki Pál életében fontos szerepet játszottak. Párosítsd a tudós, politikus életéről, munkásságáról szóló állítást, a hozzá tartozó településsel! A helyes válasz betűjelét „X” jellel” húzd át az „Értékelő lapon”!

- A Budapest
- B Pribékfalva
- C Párizs
- D Gödöllő
- E New York

24. Közelméletben kötötték meg a Trianoni békediktátumot. A megelőző tárgyalások során használták a Teleki által készített Vörös Térképet. ____
25. Gyermekeiket itt töltötte a családi kastélyban. ____
26. American Geographical Society 1912-ben ünnepelte fennállásának 60. évfordulóját. A Magyar Földrajzi Társaságot gróf Teleki Pál főtitkár és Cholnoky Jenő képviselte. ____
27. Itt született 1879. november 1-jén. ____
28. A trianoni békeszerződés előtt Szatmár vármegyéhez, és a nagysomkúti járáshoz tartozott. ____
29. 1909-ben megalapítja a Földrajzi Intézetet. ____
30. Ma Pribileştinek hívják ezt a románok által lakott települést. ____
31. 1933. augusztusában itt rendezték meg több ezer cserkész részvételével a 4. Jamboreet. ____
32. E városban és környékén zajlottak az I. Világháborút lezáró béketárgyalások. ____
33. Itt írta az alábbi elkeseredett szavakat: *Méltóságos Úr, Ha cselekedetem nem is sikerülne teljesen, és még élnék, ezennel lemondok. Mély tisztelettel: Teleki Pál* „ ____
34. 1936-ban a Columbiái Egyetem díszdoktorává avatják. ____
35. E város közvetlen közelében fekvő máriabesnyői Kapucinus temetőben található a sírja. ____

FELELETVÁLASZTÁS - KÉPELEMZÉS

Útmutató: A képek, a térkép és a diagram a trópusi monszun éghajlattal kapcsolatosak. Figyelmesen nézd meg ezeket, azután válaszolj a kérdésekre! Minden feladat három helyes és egy hibás választ tartalmaz, a hibás választ kell kiválasztanod, és a megfelelő nagybetű bekarikázásával megjelölnöd! A hibás válasz betűjelét „X-jellel” húzd át az „Értékelő lapon!”

36. Melyik országban található trópusi monszun terület?
 A/ Sri Lanka
 B/ Mianmar
 C/ Afganisztán
 D/ Thaiföld
37. A trópusi monszun éghajlat jellemzője:
 A/ A csapadék területi megoszlását a domborzat erősen befolyásolja.
 B/ A kontinensek nyugati partvidékei mentén alakult ki.
 C/ A csapadék nyáron bőségesen esik.
 D/ A tavasz, forró és száraz.
38. A trópusi monszun területek talajának jellemzője:
 A/ Nem különíthetők el benne az egyes szintek, igazi talajszerkezet nélküli.
 B/ A talaja vas-oxidok által megfestett.
 C/ A bőséges esők a tápanyagot kimossák belőle.
 D/ Az erdőirtások következtében a meredek hegyoldalakot a talajerózió sújtja.
39. A trópusi monszun területek tipikus termesztett növényei:
 A/ Olajfa
 B/ Rizs
 C/ Tea
 D/ Cukornád

- 40. A trópusi monszun területen élő növényeknek a tavaszi, forró, száraz klíma elviselésében segít:**
- A/ A levelek fonákja szőrös, felszínük fényes, bőrszerű.
 - B/ Magas a növények illóolajtartalma.
 - C/ Lehullajtják a levelüket.
 - D/ Sekély a gyökérzetük.
- 41. A trópusi monszun területek állatvilágához tartozik:**
- A/ Fekete párduc
 - B/ Viziló
 - C/ Tigris
 - D/ Kobra
- 42. A globális felmelegedés hogyan változtatja meg a trópusi monszun területek környezetét?**
- A/ Pozitív irányba, mivel a magasabb évi középhőmérséklet miatt kevesebb trópusi ciklon fog pusztítani.
 - B/ A szárazföldi jégtakaró folyamatos olvadása megemeli a tengerek, óceánok szintjét. A tengerparti területek jelentős része víz alá kerül.
 - C/ A globális felmelegedés veszélyezteti a biodiverzitást (a biológiai sokféleséget), mert megváltoztatja a terület megszokott hőmérsékletét.
 - D/ Katasztrófális aszályt hozhat és a felmelegedés irányába változik a klíma.
- 43. Mi jellemző a trópusi monszunra?**
- A/ Három évszak váltja egymást.
 - B/ A csapadékos időszak májustól novemberig tart.
 - C/ Területük nem összefüggő, hanem helyenként a forró övezet átmeneti és térítői övébe ékelődik.
 - D/ A nyári és a téli monszun szerint váltakozik az esős és a száraz évszak.
- 44. Hogyan függnek össze a trópusi monszunra jellemzők a földi légkörzéssel?**
- A/ Az északi félgömb nyarán a déli félgömb délkeleti passzátszele a hőmérsékleti egyenlítőt követve átlépi a földrajzi egyenlítőt, és délnyugati monszunként folytatja útját.
 - B/ A déli félgömb nyarán az északi félgömb északkeleti passzátszele lépi át a földrajzi egyenlítőt.
 - C/ Télen a passzát szélrendszer leszálló ága a monszun területekre tolódik és borús, csapadékos időjárást hoz magával.
 - D/ Térségeiben nyáron az óceán felől, télen a szárazföld felől fúj a szél.
- 45. Mi jellemző trópusi monszun területek folyóira?**
- A/ Nyáron kiáradnak.
 - B/ Tavaszra előfordul, hogy kiszáradnak.
 - C/ Időszakos vízfolyások.
 - D/ Előfordulhat, hogy kisvízkor a medrüket is megművelik.

FÖLDTÖRTÉNETI IDŐ

Útmutató: A nagybetűvel jelölt földtörténeti idővel való kapcsolatot kell felismerned! Először az állítást olvasd el, és azután keresd meg hozzá a megfelelő földtörténeti időt, időszakot! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

- A Újidő negyedidőszak
- B Újidő harmadidőszak
- C Óidő
- D Középidő
- E Ósidő, Előidő

46. A Nagy - Vízvásztó - hegység kialakulása. _____
47. 235 millió és 65 millió év közötti idő. _____.
48. A Föld ősi légkörének a kialakulása. _____
49. Kanadai-pajzs kialakulása. _____
50. Nagy tavak medrének keletkezése. _____
51. Az Appalache feketekőszénének keletkezési ideje. _____
52. A legtöbb mészkőhegység kőzetének keletkezési ideje. _____
53. Az Atlasz felgyűrődése. _____
54. A Dekkánt ekkor bazaltlávatakaró fedte be. _____
55. A lösz keletkezése a Prérin. _____
56. A legjelentősebb barnakőszéntelepek keletkezése. _____
57. A Hindusztáni-alföld feltöltődése. _____
58. Az Északi félgömb jelentős részét ekkor belföldi jégtakaró borította. _____
59. Az Andok felgyűrődésének időszaka. _____
60. Megindult a Pacifikus-hegységrendszer képződése. _____
61. Kb. 590 millió és 235 millió év közötti idő. _____

FOLYÓK ÉS TAVAK

Útmutató: A nagybetűvel jelölt felszíni vizekkel való kapcsolatot kell felismerned! Először az állítást olvasd el, és azután keresd meg hozzá a megfelelő folyót, tavat! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

- A** Nílus
- B** Amazonas
- C** Titicaca-tó
- D** Tanganyika-tó
- E** Sárga-folyó

62. Városa Manaus ._____
63. A „látható Egyenlítőnek” is nevezik. _____
64. Stanley kutatta fel a forrásvidékét. _____
65. Partján főváros is fekszik. _____
66. 200 km szélességű torkolatában több sziget is található. _____
67. Torkolatánál kevesebb a vize, mint a felsőbb szakaszokon. _____
68. Telehold és újhold idején a folyó vize a torkolattól több száz kilométerre is visszatorlódik. _____
69. A Föld legmagasabban fekvő hajózható tava. _____
70. 2012-ben az év veszélyeztetett tavának választották azért, mert a tó körüli folyamatos népességnövekedés következtében egyre szennyezettebb a vize. _____
71. A tó a Nagy-hasadékvölgy nyugati ágában helyezkedik el egy hegyfalakkal határolt völgyben. _____
72. Nevét, a benne lebegő apró hordalékszemcséktől kapta. _____
73. A nagy mélység és a tropikus éghajlat (alacsony hőingás) miatt, a víztömegek keveredése a tóban nagyon alacsony fokú. _____

TÖBBSZÖRÖS VÁLASZTÁS – CSAK JAPÁN

Útmutató: Az állítások Japánnal kapcsolatosak. Egy állításhoz négy földrajzi fogalom tartozik. Az állítás nem csak egy fogalomra vonatkozhat, hanem többre is az alábbi variációk szerint. A helyes válasz nagybetűjét „X” -jellel húzd át az Értékelő lapon!

- A. Az állítás az 1. 2. 3. állításra, fogalomra igaz.
- B. Az állítás az 1. és a 3. állításra, fogalomra igaz.
- C. Az állítás a 2. és a 4. állításra, fogalomra igaz.
- D. Az állítás a 4. állításra, fogalomra igaz.
- E. Az állítás mind a négy állításra, fogalomra igaz.

74. Japánhoz tartozó szigetek.

1. Shikoku
2. Honshu
3. Hokkaido
4. Hainan

75. A japán kultúra része.

1. Kimonó
2. Sushi
3. Bonsai
4. Ikebana

76. Mezőgazdaságára jellemző

1. Csak az ipara erős, a mezőgazdasága fejletlen
2. A földeket kisparaszti gazdaságokban művelik
3. Legfontosabb szántóföldi növénye a búza
4. Az állattenyésztés szerepe alárendelt

77. Gépkocsit előállító nagyvállalata.

1. Toyota
2. Canon
3. Nissan
4. Sony

78. Iparára, termékeire jellemző.

1. Nagy szaktudást igénylő termékek
2. Legfejlettebb technológiával készülnek
3. Kevésbé drágák, mint a versenytársaké
4. Sok közülük miniatűr méretű

79. Japán állam jellemzője:

1. Valódi politikai hatalommal a miniszterelnök, és az Országgyűlés rendelkezik
2. Államformája a II: Világháborúig császárság, utána köztársaság volt.
3. Államformája: alkotmányos monarchia, a császár hatalma csak névleges
4. Államformája: császárság

TERMÉSZETBÚVÁR

Útmutató: Az állításokat a Természetbúvár megadott cikkei alapján állítottuk össze. **Döntsd el az állításokról igazak-e vagy hamisak! A helyes válasz nagybetűjét „X” -jellel húzd át az Értékelő lapon! Az igaz állítást „A”, a hamis állítást „B” betűvel jelöld!**

80. A Papuk-hegység a Mecsek Szlovéniai testvérbátyja. _____
81. A Papuk-hegység kizárólag ősi metamorf kőzetekből áll. _____
82. A Papuk-hegység legmagasabb térszíneit összefüggő tiszafa erdők alkotják. _____
83. Szumátra Földünk ötödik legnagyobb szigete. _____
84. A szumátrai tigris a legnagyobb méretű a tigrisek között, ezért inkább a ritkásabb erdőrészeket kedveli. _____
85. A szumátrai esőerdőket rohamléptékben pusztítják, helyükre olajpálma ültetvényeket telepítenek. _____
86. Az Észak-Atlanti áramlás enyhíti Izland éghajlatát. _____
87. A diatomaföld elhalt, leülepedett kovamoszatokból áll. _____
88. Az izlandi Myvatn-tóban található bizarr formájú sziklák mészkőből épülnek fel. _____
89. A Kopácsi-rét Természeti Park a Duna és Dráva összefolyási szegletében található. _____
90. A Szunda-szorosban található Krakatau vulkán 1883-as évi kitörése rendkívül pusztító volt. _____
91. A szumátrai elefánt az ázsiai elefántok veszélyeztetett alfaja. _____.

VULKÁNOSSÁG

Útmutató: Az alábbi betűhalmazban kilenc a vulkánossággal kapcsolatos földrajzi fogalmat rejtettünk el. Lentől felfelé, függőleges, vízszintes és átlós irányban is keresheted a szavakat.

A kilenc megtalált szót írd le az „Értékelő lapra”!

P	L	B	F	U	J	I	I	T	Ü
A	Á	R	T	Ö	B	Ö	R	Ú	O
L	V	U	Y	L	Á	P	A	Z	Ü
A	A	N	M	A	G	M	A	H	A
B	T	Ú	R	Z	Á	S	R	Á	R
K	A	K	J	F	Ú	E	L	N	E
Z	L	Z	Ő	U	T	É	L	Y	D
S	É	B	A	Á	Á	U	Y	Ó	L
Ö	Z	O	R	L	N	Ő	F	Ú	A
L	S	K	Ü	R	T	Ő	M	A	K

92.
93.
94.
95.
96.
97.
98.
99.
100.